

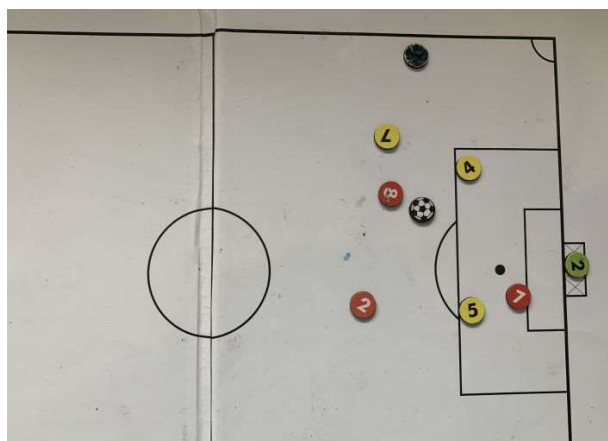
Hvad ser en dommer-observatør på

Jan Carlsen

DBU Diplominstruktør og medlem af DBUs lovgruppe samt klummeskribent

04-07-2020

Tilbage igen efter en lille uges ferie herhjemme – det var formentlig, hvad det kunne blive til i denne omgang, hvor der løbes umanerlig stærkt for at indhente tre måneders fodbold og VAR-træning. I sidste uge tog jeg en hurtig tur gennem de væsentligste lovændringer, og her tænkte jeg at bruge denne uge på en læserhenvendelse, som efterspurgte, hvad vi egentlig sidder og kigger efter, når vi som observatører er ude for at vurdere en dommer.

Oprindelig hed vi bedømmere, så blev vi til udviklere (da hovedvægten gik fra at uddele

en karakter til at guide dommeren i den rigtige retning) Og nu er vi så landet på det, som vi også hedder internationalt, nemlig observatører, som rummer det bedste fra begge kategorier. Karaktererne er selvfølgelig én af parametrene, når man skal have indrangeret dommeren til kampe, der svarer til det niveau, hvor han befinder sig her og nu (men langt fra det eneste afgørende), men det er mindst lige så væsentligt at få coachet dommeren, så han undgår at lave de samme fejl næste gang. Mange har stadig den opfattelse, at vi i alt væsentligt sidder og fører ølregnskab over forkerte kendelser – men det er altså på ingen måde tilfældet.

Dommeren ved, at vi kommer, så de dage, hvor nogle iført skæg og blå briller prøvede at gemme sig bag en busk, er heldigvis forlængst ovre. I Superligaen bliver dommeren vurderet i hvert eneste kamp, og så falder procentdelen af kampe med observatør ellers stille og roligt ned gennem rækkerne. Der er trods alt grænser for kapaciteten og økonomien.

Jeg kan nogle gange have en fornemmelse af, at folk opfatter dommerverdenen lidt som en lukket klub a la logebrødre – om ikke andet, når jeg har påtaget mig på denne plads at forklare eller forsvare en dommerkendelse, hvor størstedelen af nationen har haft en anden opfattelse. Der er ikke noget hemmeligt i, hvad der foregår – jeg tror endda, at man kan finde observatørvejledningen inde på DBUs hjemmeside, hvis man leder længe nok – så tag klummen her nærmest som lidt forbrugeroplysning. Jeg har ofte hørt ledere spørge mig, om en dommer virkelig skulle kunne huske alle kendelser fra en kamp, når vi sad bagefter. Svaret er nej, for i virkeligheden ser vi meget mere på helhedsindtrykket, end vi ser på de enkelte kendelser. Derfor er der groft sagt to tilgange til en samtale efter kampen: gennemgangen kan være kronologisk, hvis udviklingen i kampen gør, at det er lettest at holde tråden på den måde, men oftest bliver det temabaseret, hvor man bundter situationer (og kun de væsentligste af dem – vi går på ingen måde alle kendelser slavisk igennem). Der er selvfølgelig lige spørgsmålet om de

potentielt kampafgørende fejl ('black/white mistakes', eller 'clear refereeing mistakes', som den politisk korrekte betegnelse nu er) – men ellers er det de store linjer, det handler om.

I vores skema er det hele kogt sammen i en sammenhængende beskrivelse af præstationen, men groft sagt kan man sige, at vi går ind og vurderer på en fem-seks delvis overlappende områder.

Først – selv om vi ikke taler om en prioriteret orden her – er der *forvaltningen af spillers love*, som i sidste ende hænger sammen med ting som den generelle kontrol og linjen i kampen. Er det de rigtige frispark, der bliver dømt – og kan dommeren f.eks. skelne mellem de rene tacklinger og dem, hvor manden tages med. Er der styr på forseelser med armene, hvad enten det drejer sig om albuer, holden, puffen eller hands – og på vurderingen af berøven af oplagt scoringsmulighed over for det at stoppe et lovende angreb (henholdsvis rødt og gult kort). Går vi op i helikopteren, handler det om kontrol over kampen til enhver tid, og hertil hører at kunne fornemme kampens atmosfære og kunne justere sine indgreb, når kampudviklingen gør det nødvendigt. Formår dommeren at skabe flow i kampen, eller tager han for meget med, så det hele bliver hakket i stykker – og kommer hans afgørelser hurtigt, så det ser logisk og tydeligt ud? Der er mere tekniske punkter som brug af fløjte og kropssproget ved markeringer – og meget andet, men dette giver nok det overordnede billede.

Så er der et område, som man kunne kalde *disciplin og kontrol*. Det lyder meget håndfast, men det dækker f.eks. områder som de rigtige kortfarver på de rigtige tidspunkter i relation til styring af kampen. Ikke bare selve vurderingen af kort eller ej, men også måden, som kortet bliver serveret på. Alle har set et helt korrekt kort blive vist ved en håbløs procedure – og det omvendte. Der er ikke nogen autoriseret standardprocedure, men hovedsagen er, at den er hensigtsmæssig i situationen. En helt klassisk fejl er, at

dommeren på vej hen til spilleren allerede har kortet i hånden langs siden, uden tvivl for at berolige resten af forsamlingen med, at der nok skal ske noget. Men hvis de fem sekunder hen til spilleren så giver dommeren lejlighed til at genoverveje kortfarven – typisk rød i stedet for gul – er det svært eller nærmere umuligt at lave om, uden at det kommer til at se bøvlet ud. Til dette område hører også, om dommeren tillader, at hans autoritet anfægtes ud over det rimelige. Vi har ofte set sammenstimlen omkring dommeren for at protestere – og hvordan reagerer dommeren på det? Reagerer han forkert, kan hans myndighed hurtigt lide et knæk. En læserhenvendelse omkring manglende respekt for dommeren sammenholdt med andre sportsgrene er ikke glemt – skal nok komme.

Et område som *fysisk kondition og placeringsevne* er blevet et større og større fokusområde de seneste år. Ikke mindst, fordi spillet bare går hurtigere. Så ud over at konditionen skal være i orden, er det også vigtigt at kunne disponere kræfterne, så man hænger på til det sidste – ikke mindst fordi de sidste minutter ofte giver omstilling på omstilling, især hvis holdene ikke er tilfredse med resultatet. Kan dommeren finde ud af at placere sig fornuftigt på banen i forhold til holdenes spillestil (for igen er der ikke nogen standardløsninger, selv om man sagtens kan opstille nogle generelle retningslinjer) – og i den måske mere upåagtede afdeling, om dommeren kan variere sine positioner ved f.eks. hjørnespark, så spillerne ikke lurer, hvor han altid står, og laver forbrydelserne i den blinde vinkel? Skifter holdet system undervejs, så dommeren pludselig helst skal være et andet sted? Forudseenhed for næste spilfase er et must for ikke at komme til at løbe for mange forgæves skridt – og så skal placeringen i forhold til eventuelle linjedommere naturligvis være afpasset, så de to parter har glæde af hinanden.

Det bringer os over i vurderingen af *samarbejdet med linjedommere og fjerdedommer*, hvis vi har dem med. Er øjenkontakten i orden og fungerer samarbejdet

sådan, at man undgår synlige misforståelser, hvor man står og peger hver sin vej – ansvarsfordelingen skal være i orden. Omvendt er det også en del af samarbejdet, at dommeren tør vise selvstændighed, hvis han mener, at linjedommeren tager fejl, for i sidste ende er der kun én chef, og vi skulle gerne have den rigtige afgørelse på bundlinjen.

Og til sidst er der det diffuse begreb *personlighed*. Hvordan virker dommeren på banen? Er han for dominerende eller eftergivende, formår han at vise sig frem på en måde, så spillerne har en naturlig respekt for ham? Kan han løbes om hjørner med eller påvirkes – er hans reaktioner logiske og forudsigelige?

Når man har vurderet kampen som helhed med alle disse ting i baghovedet, giver det en sammenhængende beskrivelse af præstationen, og så suppleres den med op til tre fastholdelsespunkter, hvor dommeren har gjort et særlig godt indtryk, og som han bare skal blive ved med – og op til tre udviklingspunkter, som dommeren med fordel kan arbejde med. Som man kan se, er fokus på udvikling snarere end egentlig bedømmelse – der er alligevel ikke nogen, der kan ændre på de fejl, der er blevet begået, så nu er kunsten at undgå at komme i en situation, hvor de sker igen.

Der er naturligvis de klare potentielt kampafgørende fejl, som nødig skulle ske igen. Men man kan nok godt sige – og det gælder faktisk også internationalt – at de fleste værdsætter den dommer, som dømmes på et stabilt højt niveau, og som så en sjælden gang løber ind i en af de klare dommerfejl, som rammer overskrifterne. Hellere ham end den dommer, som hver gang har nogle mindre ting, der giver ham problemer, og som trækker præstationen nedefter.

Det var en ultrakort indføring i, hvad vi egentlig sidder og laver som dommerobservatører. Hvad en klar og åbenlys dommerfejl er, kommer jeg tilbage til hen over sommeren – det falder naturligt sammen med

en VAR-intro før den kommende sæson, eftersom VAR netop skal fange disse klare og åbenlyse fejl. Og da linjedommere og fjerdedommer også er en del af kamp og samtale, findes der selvfølgelig også en slags spiseseddel for dem.